

POWSTANIE STYCZNIOWE

**Pakiet edukacyjny
Muzeum Historii Polski**

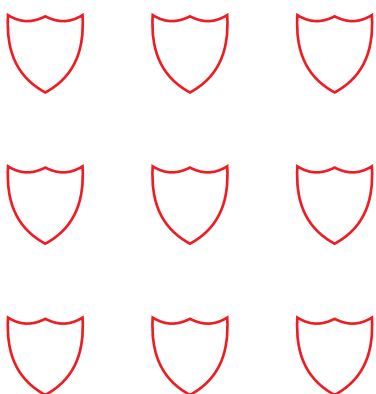
Na zesłaniu

1. Po upadku Powstania Styczniowego polskie społeczeństwo dotknęły bolesne represje. Członkowie Rządu Narodowego oraz dowódcy oddziałów za udział w Powstaniu zapłacili życiem.

Przyjrzyj się obrazowi Stanisława Witkiewicza i opisz przedstawioną na nim scenę.

Stanisław Witkiewicz, *Wieszanie powstańców w Szawłach*, domena publiczna

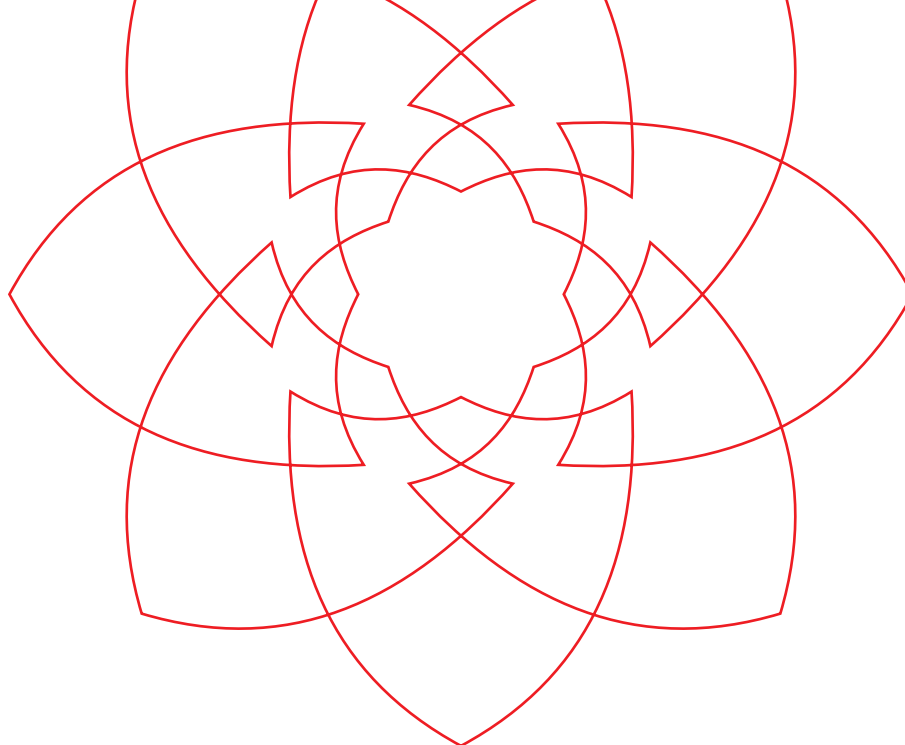

.....

.....

.....

.....

2. Kilkadziesiąt tysięcy powstańców zostało zesłanych w głąb Rosji.

Przyjrzyj się dziełu Aleksandra Sochaczewskiego i znajdź postać artysty, który stoi samotnie na prawo od słupa granicznego. Następnie przeczytaj fragment pamiętników Jana Siwińskiego i podkreśl wyrazy w ramce, które dobrze oddają uczucia towarzyszące skazanym w chwili przekraczania granicy Europy.

Aleksander Sochaczewski, *Pożegnanie z Europą*, domena publiczna

Tu jest granica Europy i Azji. Tu są owe dwa słupy murowane, owe martwe świadki ludzkich westchnień, łez i boleści! [...] Gdyśmy się tutaj wymodlili i wyptakali, pożegnaliśmy i ucałowali po raz może ostatni ziemię europejską i ów słup graniczny, mówiąc do niego: bywaj zdrów! Gdyż oko nasze może ciebie już nie zobaczy!

Jan Siwiński, *Katorżnik czyli Pamiętnik sybiraka*, Kraków 1905, Polona

rozpacz, nadzieja, żal, smutek, radość, wiara, bezsilność, ciepło

3. Zesłańcy w drodze na Syberię przemieszczali się najczęściej pieszo lub kibitkami (zakrytymi wozami do przewozu więźniów w Rosji). Mieli do pokonania pięć tysięcy kilometrów, co mogło trwać ponad rok. Przeznaczone dla więźniów drewniane baraki, rozlokowane na trasie do miejsca zstania, nazywano *etapami*.

Przyjrzyj się obrazowi Jacka Malczewskiego, przedstawiającemu postój zesłańców, a następnie przeczytaj fragment wspomnień Józefa Chołodeckiego. Zdecyduj, które zdania są prawdziwe, a które fałszywe.

Śmierć na etapie, domena publiczna

Jeżeli w drodze dawało się nam odczuć zimno, to tym więcej całą noc na etapie, w źle opalanych, nie zaopatrzonych należycie przeciw mrozom izbach, gdzie kubły z wodą pokrywała gruba warstwa lodu. Mając liche, częstokroć wilgotne odzienie, używane zarazem jako pościel i okrycie, otrzymując na śniadanie zamiast ciepłej stawy kawałek czarnego chleba, nie wychodziliśmy z ustawicznego dreszczu, a zdarzało się niejednokrotnie, iż gdyśmy wyruszyli z etapu przed wschodem słońca, zmoczone poprzedniego dnia okrycie sztywniało na mrozie i dłuższego potrzeba było czasu, zanim lodowy pancierz począł tajać pod wpływem ciepłoty ciała.

Józef Białynia Chołodecki, *Pięć lat w kraju niewoli*, Czerniowce 1893, Polona

Podczas wędrówki skazańcy nocowali w pomieszczeniach o dodatniej temperaturze.	P/F
Źłe warunki podróży prowadziły do wielu chorób wśród zesłańców.	P/F
Na śniadanie więźniowie otrzymywali gorący posiłek.	P/F
Zesłańcy wyruszyli w dalszą drogę przed świtem.	P/F
Noszone przez więźniów ubranie służyło im jako przykrycie podczas snu.	P/F

Kartę opracowała: Weronika Kołacz